

Универзитет
„Св. Кирил и Методиј“
Скопје

Филолошки факултет
„Блаже Конески“
Скопје

КАТЕДРА
ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК
И ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ЈАЗИЦИ

X НАУЧЕН СОБИР МЛАДИ МАКЕДОНИСТИ

Конференција во чест
на проф. д-р Лилјана Минова-Ѓуркова

ПРОГРАМА

СКОПЈЕ

10–11 мај 2018 г.

Сала за седници

на Филолошкиот факултет
„Блаже Конески“

ЧЕТВРТОК, 10 МАЈ

9:00-9:30	Пријавување на учесниците
9:30-10:00	Отворање на Десеттиот научен собир на млади македонисти Поздравни обраќања Промоција на Зборникот од Деветтиот научен собир на млади македонисти
10:00-11:30	I сесија – ЛИНГВИСТИКА претседавач: проф. д-р Татјана Гочкова-Стојановска
10:00-10:10	Бојан Петревски (Македонија) Конкурентноста помеѓу придавските конструкции и прилошките определби за начин
10:10-10:20	Тодорка Балова (Македонија) Неопределениот член 'еден', лингвостилема во книгата „Ние, Другите“ од Сашо Димоски
10:20-10:30	Марија Арсенкова (Македонија) Статусот на вокативната форма во јазикот на младите во Македонија
10:30-10:40	Миме Тасеска-Китановска (Македонија) Правописот на знаците за директен говор во уметничколитературниот стил (современата литература за деца)
10:40-10:50	Марија Гркова (Македонија) Усвојувањето на граматичката категорија начин (според резултати добиени од учениците од основното образование во Штипско)
10:50-11:00	Перчо Божиновски (Македонија) Македонскиот јазик, идентитетот и статусот на македонскиот јазик
11:00-11:30	ДИСКУСИЈА
11:30-11:45	ПАУЗА

11:45-13:15	<p>II сесија – ЛИНГВИСТИКА</p> <p>претседавач: проф. д-р Лидија Аризанковска</p>
11:45-11:55	<p>Ристе Казиев (Македонија)</p> <p>Копуларни состојбени глаголи во англискиот јазик со посебен осврт на глаголот sound – синтаксичка и семантичка анализа и преводни еквиваленти на македонски јазик</p>
11:55-12:05	<p>Катарина Рашиќ (Србија)</p> <p>Постпозитивни члан у тимочко-лужничком говору (са анализом стања у македонским и бугарским дијалектима)</p>
12:05-12:15	<p>Инес Цебовиќ (Хрватска)</p> <p>Хрватскиот перфект во романот Анастасија од Далибор Шимпрага и неговите еквиваленти во македонскиот превод</p>
12:15-12:25	<p>Марија Стришевска (Полска)</p> <p>Przymiotniki odrzeczownikowe w powieści Ż. Czingo Големата вода oraz w polskim przekładzie</p>
12:25-12:35	<p>Менче Ѓорѓиева (Македонија)</p> <p>Споредба на модалните глаголи во македонскиот и англискиот јазик</p>
12:35-12:45	<p>Нина Ковачич, Мојца Марич (Словенија)</p> <p>Предизвиците при преведувањето од македонски на словенечки јазик во книгата „Што сонуваше Дедо Мраз“ од Билјана С. Црвенковска</p>
12:45-13:15	<p>ДИСКУСИЈА</p>
13:15-14:15	<p>ПАУЗА ЗА ЗАКУСКА И ОСВЕЖУВАЊЕ</p>

14:15-15:30

III сесија – литература

претседавач: **доц. д-р Трајче Стамески**

14:15-14:25

Ива Балија (Хрватска)

Ideja družbe i zadruga u dječjoj južnoslavenskoj književnosti

14:25-14:35

Стефан Марковски (Македонија)

Проучувањето на книжевно-уметничкиот, новинарскиот и научниот јазик и израз во функција на создавањето компјутерски генерирана книжевност на македонски стандарден јазик

14:35-14:45

Емилија Полак (Полска)

Митологизација на Тоше Проески – модерен херој

14:45-14:55

Игор Дворшќак (Хрватска)

(Бес)конечни модели на расказот и книжевен минимализам

14:55-15:05

Маја Мастнак-Цар (Хрватска)

По трагите на змејот - Змејот како фигура на меморијата во романот „Невестата на змејот“ на Влада Урошевиќ

15:05-15:30

ДИСКУСИЈА

ПЕТОК, 11 МАЈ

9:00-10:15

I сесија – литература

претседавач: **доц. д-р Искра Тасевска Хаџи-Бошкова**

9:00-9:10

Кристина Топиќ (Србија)

Сакупљање народних умотворина у српској и македонској усменој књижевности (утицаји В.С. Караџића на сакупљачки рад К. Шапкарева и М. Цепенкова)

9:10-9:20

Александар Крстаноски (Македонија)

Просветната дејност на манастирот Света Пречиста Кичевска

9:20-9:30

Биљана Т. Димко (Македонија)

„Црквичето Четириесет маченици во Битола“ – бастион на космополитизмот

9:30-9:40

Миљивој Бајшански (Србија)

Положај жене у „Побегуљи“ Васила Иљоског

9:40-9:50

Наташа Катиќ, Дајана Божичковиќ (Србија)

Промена статуса жене у роману *Скрпљен живот* Сталета Попова

9:50-10:15

ДИСКУСИЈА

10:15-10:30

ПАУЗА

10:30-11:45

II сесија – ЛИНГВИСТИКА

претседавач:

проф. д-р Станислава-Саша Тофоска Јанеска

10:30-10:40

Јована Стевановиќ (Србија)

Именките *nomina agentis* во македонскиот и во српскиот јазик (контрастивен пристап)

10:40-10:50

Александра Гецовска (Македонија)

Табу-зборови со фитоморфно и зооморфно потекло (македонско-чешки паралели)

10:50-11:00

Ловро Клепац (Хрватска)

Frazemi motivirani floronimskom ili zoonomskom sastavnicom s vremenskim značenjem u hrvatskom i makedonskom jeziku

11:00-11:10

Марија Радивоевиќ (Србија)

О Речнику од три језика Љ. Пуљевског (с посебним освртом на предговор)

11:10-11:20

Марко Станоевиќ (Словенија)

Зборникот на браќа Миладиновци во превод на словенечки

11:20-11:45

ДИСКУСИЈА

11:45-12:00

ПАУЗА

12:00-13:15

III сесија – литература

претседавачи: **проф. д-р Кристина Николовска**
проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска

12:00-12:10

Ивана Велиновска-Боцеска (Македонија)

Темата *татковина* во поезијата на Гане Тодоровски

12:10-12:20

Иван Гроздановски (Македонија)

Black Seed and the Effect of Memory Type
on the Accuracy of a Work of Memory

12:20-12:30

Симона Петровска (Македонија)

Ритуалната димензија на симболите и архетиповите
во *Света песна* на Анте Поповски

12:30-12:40

Моника Илкова (Македонија)

Патопис или „патослик“?
(„Попатно“- Влада Урошевиќ)

12:40-12:50

Александра Стојковска (Македонија)

Помеѓу фактот и фикцијата во романот
„Жените Гаврилови“ на Кица Колбе

12:50-13:15

ДИСКУСИЈА

13:15-14:15

ПАУЗА ЗА ЗАКУСКА И ОСВЕЖУВАЊЕ

14:15-15:30

IV сесија – лингвистика

претседавач: **проф. д-р Искра Пановска-Димкова**

14:15-14:25

Ана Јанкуловска (Македонија)

Употребата на инфинитив или глаголска именка како дополнение на фазните глаголи кај македонските изучувачи на англискиот јазик

14:25-14:35

Елена Пренцова (Македонија)

Предизвиците при подучувањето и изучувањето на македонскиот јазик како странски јазик за студентите и студентките припадници и припаднички на семитските и индоариските јазици

14:35-14:45

Тунде Хатала (Унгарија)

Сите знаете по нешто, само не сте свесни за тоа

14:45-14:55

Лара Миховиловиќ (Словенија)

Преведувањето како процес НА ТИ – ДАЈ МИ (Поетот дава песна, преведувачот му враќа препев)

14:55-15:05

Зофија Дембовска (Полска)

Компаративно-контрастивна анализа на избраните македонски и полски гестови – рефлексии над невербалната комуникација на Македонците и Полјаците

15:05-15:30

ДИСКУСИЈА

15:30-15:45

ЗАТВОРАЊЕ НА СОБИРОТ

**СЕКЦИСКО ПРЕДАВАЊЕ НА ТЕМА
„УСВОЈУВАЊЕТО НА ГРАМАТИЧКАТА КАТЕГОРИЈА НАЧИН
(СПОРЕД РЕЗУЛТАТИ ДОБИЕНИ ОД УЧЕНИЦИТЕ
ОД ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО ШТИПСКО)“
ОД Д-Р МАРИЈА ГРКОВА (КРАТОК ОСВРТ)**

**(УЧЕСТВО НА Д-Р МАРИЈА ГРКОВА НА X НАУЧНИОТ СОБИР
НА МЛАДИ МАКЕДОНИСТИ. КОНФЕРЕНЦИЈА ОДРЖАНА ВО ЧЕСТ
НА ПРОФ. Д-Р ЛИЛЈАНА МИНОВА-ЃУРКОВА, 10-12 МАЈ 2018 Г., СКОПЈЕ.
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“, ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ
КОНЕСКИ“)**

Во своето излагање Гркова го претставуваше *глаголскиот начин* во македонскиот јазик, кој, како што спомена, служи за означување на ставот на зборуваачот кон дејството. Разликуваме *исказен, заповеден и можен начин*. Бл. Конески (Конески, 2004, 380), за глаголскиот начин наведува дека во случаи кога поаѓаме од една субјективна оценка на глаголското дејство, него го означуваме со граматичкиот термин – *начин*.

Според наставните програми по предметот Македонски јазик, коишто се преземени од официјалната интернет-страница на Бирото за развој на образованието на Р Македонија во програмското подрачје *Јазик* се среќаваат следниве содржини:

- во VI одделение: *глаголи: граматичка категорија начин: исказен, заповеден и можен начин.*
- во VIII одделение: *глаголи: безлични глаголи, нелични глаголски форми: л-форма; прости глаголски форми (временски), сегашно време, минато определено несвршено време, минато определено свршено време, заповеден начин; и*
- во IX одделение: *глаголи: сложени глаголски форми, минато неопределено свршено и несвршено време (перфект), идно време (футур), можен начин.*

Според официјалната интернет-страница за нарачка на учебници за предметите во основното и во средното образование, којашто е воспоставена од Министерството за образование и наука на Р Македонија, во делот за основно образование – шесто одделение по предметот Македонски јазик е даден *Учебник по македонски јазик за VI одделение* од Снежана Велкова и од Соња Јовановска. Во осмо одделение по предметот Македонски јазик може да се работи според три учебници и тоа: *Македонски јазик за VII одделение за основно образование* од Снежана Велкова и од Соња Јовановска; *Македонски јазик за VII одделение за осумгодишно основно образование* од Стојка Бојковска, Гордана Алексова, Димитар Пандев и од Косара Гочкова и *Македонски јазик за седмо одделение за осумгодишно основно образование* од Томе Богдановски. Во деветто одделение, пак, по предметот Македонски јазик се работи според еден учебник: *Македонски јазик за VIII одделение* од Снежана Велкова и од Соња Јовановска.

Со оглед на тоа што тестираната целна група се ученици родени зборуваачи на штипскиот говор, накусо се ќе споменува за образувањата на глаголскиот начин токму во него. Така, според Маленко (Маленко, 2012, 184), заповедниот начин во штипскиот говор се образува со додавање на наставката *-j* на глаголите со општ дел на вокал, додека глаголите со општ дел на консонант образуваат заповедна форма со вокалот *-и*. Според

тоа, *j* ја добиваат глаголите од *a*- и од *e*-група. Глаголите од *e*-група со завршок на консонат прават заповедна форма со *-и*. Во штипскиот говор интересни се формите *ми*, *пи*, но и *миј*, *пиј*, како и *ој* од *оди* со испуштање на консонантот *д*, пишува авторката.

Образувањето на можниот начин во штипскиот говор не се разликува од нормата.

Вежбите што послужија за истражувањето по овој повод се издвоени од наменски составените, анонимни тестови по Македонски јазик за VI, VIII и за IX одделение. Тестовите, пак, послужиле и при истражувањето за докторската дисертација на тема „Јазичните грешки по морфологија кај учениците во основното образование во Штипско“. Тестирањето е спроведено на 11 декември 2017 година во шесте основни училишта во Штип и во Штипско. Со него се опфатени и ученици на кои македонскиот јазик не им е мајчин, но и такви кои следеле настава на мајчин, турски јазик до IV одделение.

Предвид се земени вкупно осум вежби кои се однесуваат на *глаголскиот начин*. Вежбите се од различен тип. Има и поедноставни вежби, со едно барање, но и посложени вежби, со две или со повеќе барања, односно вежби во кои глаголскиот начин влегува во состав на други граматички белези за македонскиот јазик. Вежбите се преземени од актуелните учебници по Македонски јазик во основното образование (VI, VIII, односно IX одд.) и од *Практикум по морфологија на македонскиот литературен јазик* од Гочкова-Стојановска или се наменски составени, но, сепак, прилагодени кон нашата истражувачка цел и кон возраста и способноста на тестираната целна група.

Од анализата на резултатите се покажа следново:

Кај *можниот начин* често се среќаваат примерите со *мош ќе* (*мош* има функција на скратена верзија од модалниот збор *можеби* во штипскиот говор).

Кај *заповедниот начин*, пак, се среќава поголем број јазични грешки. Така, на пример, во одреден број тестови се напишани формите *стои*, *спои*, *освои* кои треба да гласат *стој*, *спој*, *освој*. Сепак, најголем број грешки поврзани со заповедниот начин се однесуваат на мешање на формите за 2 лице еднина со формите за 3 лице еднина, па наместо *нека/ да слуша*, пишувале *слушај*.

Целта на овој труд е преку анализата на одговорите добиени од вежбите од наменски составените тестови по Македонски јазик за одделенијата од предметната настава, да се види колку го имаат усвоено глаголскиот начин.